

Міністерство освіти і науки України
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Голова приймальної комісії
проф. Безлюдний О.І.

« » _____ 2016 р.

ПРОГРАМА ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ

**«Державний комплексний екзамен з педагогіки,
методики навчання технологій та основ
виробництва »**

(денна та заочна форма навчання)

(на основі раніше здобутого освітнього рівня)

Спеціальність 01014 Середня освіта. Трудове навчання

Умань - 2016

Пояснювальна записка

Методика навчання технології (трудового навчання) як дидактично обґрунтована система знань, умінь та навичок, досвіду творчої діяльності покликана забезпечити підготовку майбутніх учителів технологічної освіти до реалізації державних стандартів змісту освітньої галузі "Технології" в загальноосвітніх навчальних закладах.

Важливо, щоб методична підготовка розглядалася як провідний аспект формування професійної компетентності майбутнього вчителя технології, а також забезпечувала теоретичну, практичну і методичну компетентність майбутнього фахівця до організації і проведення урочної і позакласної технологічної підготовки учнів.

Методична компетентність майбутніх учителів має базуватися на сучасних технологіях навчання, якими випускники повинні володіти бездоганно. У першу чергу йдеться про інформаційно-комунікативні технології, нові педагогічні технології навчання і виховання, інтерактивну методику.

Абітурієнт повинен **знати**: загальні питання трудової підготовки учнів, форми організації трудового, профільного і професійного навчання, особливості процесу та етапи трудового виховання; його принципи; проектно-технологічний підхід у трудовому навчанні учнів;

Абітурієнт повинен **вміти**: характеризувати методи трудового навчання за джерелами інформації, характером пізнавальної діяльності і самостійності учнів; проводити аналіз методів і форм трудового виховання; виконувати діагностику навчальних досягнень учнів; застосовувати проектну діяльність в процесі розробки та виготовлення об'єктів праці.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ АБІТУРІЄНТІВ

181-200 балів. Глибокі знання й розуміння всього програмного матеріалу в усіх деталях. Послідовний, логічно обґрунтований усний і письмовий виклад матеріалу.

152,5-180 балів. Знання й розуміння всього програмного матеріалу в усіх деталях. Обґрунтований усний або письмовий виклад матеріалу з допущенням незначних відхилень та помилок.

124-151,6 балів. Знання й розуміння тільки основного програмного матеріалу в обсязі, який дає змогу вивчати наступний матеріал. Не цілком обґрунтований, спрощений виклад матеріалу з помилками.

101-123,4 бали. Незнання і слабе розуміння значної частини програмного матеріалу. Виклад матеріалу з глибокими помилками.

Модуль 1

ОСНОВИ ТЕОРІЇ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

1. Загальні питання технологічної підготовки учнів. Предмет і завдання курсу. Технологічна освіта та її складові частини. Методи наукових досліджень. Перспективний педагогічний досвід організації технологічної підготовки учнів. Аналіз навчальної і науково-методичної літератури з технологічної освіти.

2. Історія розвитку трудової підготовки учнів у вітчизняній та зарубіжній системі освіти. Історія становлення і розвитку трудового і професійного навчання. Етапи трудової підготовки учнів в загальноосвітній школі України. Технологічна освіта учнів у сучасній загальноосвітній школі та концептуальні засади її реформування. Зарубіжний досвід здійснення технологічної освіти учнівської молоді.

3. Технологічна освіта в сучасній школі України. Теоретико-методологічні засади сучасної технологічної освіти учнів. Місія, мета і завдання технологічної освіти учнів в загальноосвітніх навчальних закладах. Принципи, зміст і структура технологічної підготовки школярів.

4. Сучасний учитель технологій. Сучасні тенденції реформування технологічної освіти учнів і проблема модернізації підготовки вчителя технологій. Основні вимоги, що ставляться до сучасного вчителя технології. Особливості педагогічної діяльності вчителя технології. Організація методичної роботи вчителів технології та їх атестація.

5. Системи трудового і професійного навчання. Поняття системи трудової підготовки. Аналіз основних систем трудового і професійного навчання: предметної, предметно-операційної, операційної, операційно-предметної, системи ЦПП, операційно-комплексної тощо. Сучасні системи технологічної підготовки учнів у школі. Принципи відбору системи технологічної підготовки відповідно до Державних стандартів змісту освітньої галузі "Технології". Проектно-технологічна система технологічної підготовки учнів.

6. Особливості процесу технологічної підготовки учнів у школі. Загальні основи процесу навчання: методологічна основа, єдність викладання та учіння, рушійні сили, процес засвоєння. Особливості процесу технологічної підготовки учнів у початковій, основній і старшій школі. Стимулювання і мотивація навчально-трудої діяльності учнів. Особистісно орієнтована технологічна підготовка школярів.

7. Зміст технологічної підготовки учнів у загальноосвітніх навчальних закладах. Загальна характеристика змісту технологічної підготовки учнів у школі відповідно до Державних стандартів середньої освіти та структури загальноосвітньої школи. Характеристика змісту технологічної освіти в початковій, основній і старшій школі. Логічна структура і наступність змісту технологічної підготовки учнів у школі.

8. Принципи технологічної освіти. Поняття про принципи навчання. Провідні принципи технологічної освіти в школі: природовідповідності,

культуровідповідності, творчості, варіативності, інтегративності, диференціації, системності, ергономічності, педагогічного проектування.

Характеристика загальних принципів навчання технології: гуманізації, індивідуалізації та диференціації, політехнічної спрямованості, поєднання навчання з трудовою діяльністю, наочності, систематичності і послідовності, доступності і посильності, свідомості і активності, врахування вікових та індивідуальних особливостей.

9. Методи навчання технології. Поняття про методи, прийоми навчання. Класифікація методів. Характеристика методів навчання технології за джерелами інформації (словесні, наочні і практичні). Характеристика методів навчання технології за характером пізнавальної діяльності і самостійності учнів (пояснювально- ілюстративний, репродуктивний, метод проблемного викладу, частково - пошуковий і дослідницький). Методи роботи вчителя. Методи самостійної роботи учнів. Умови вибору методів навчання технології. Поняття про пасивні, активні та інтерактивні методики навчання технології.

10. Форми організації навчання технології. Основні ознаки класно-урочної системи навчання. Сучасні системи технологічної підготовки учнів. Характеристика урочних і позаурочних форм технологічної освіти. Форми організації навчально-трудої діяльності учнів на уроці (індивідуальна, парна, групова і фронтальна). Урок технології як провідна форма навчальних занять. Типи та структура уроків технології.

11. Навчально-матеріальна база технологічної освіти. Особливості створення навчально-матеріальної бази для технологічної підготовки. Положення про навчальні майстерні та вимоги до них. Обладнання майстерень. Основні ергономічні вимоги до робочого місця учнів та вчителя. Атестація робочих місць учнів. Вимоги до матеріальної бази профільного і професійного навчання. Особливості навчально-матеріальної бази профільного і професійного навчання в сільській школі та МНВК.

12. Особливості процесу та етапи трудового виховання, його принципи. Суть процесу трудового виховання, його завдання. Складові частини трудового виховання. Принципи трудового виховання. Характеристика методів і форм трудового виховання. Предметно-перетворювальна діяльність як основа трудового виховання школярів.

13. Позаурочна робота з технології. Суть позакласної і позашкільної діяльності учнів. Позаурочна робота з навчального предмета, з технічної, декоративно-прикладної творчості та сільськогосподарського дослідництва. Форми організації позаурочної діяльності учнів: гуртки, студії, клуби тощо. Позашкільні заклади науково-технічної творчості учнів.

14. Трудова діяльність учнів у школі. Організація діяльності трудових об'єднань учнів. Характер і зміст трудової діяльності учнів. Процес праці і його елементи. Види трудових об'єднань в сучасній школі та

організація продуктивної праці в них. Планування та організація продуктивної праці учнів. Нормування праці учнів. Оплата праці учнів. Санітарно-гігієнічні вимоги до праці учнів.

15. Професійне самовизначення учнів у процесі технологічної підготовки. Зміст професійного самовизначення учнів. Поняття системи професійної орієнтації. Особливості профорієнтації учнів у процесі технологічної підготовки. Форми і методи професійної орієнтації школярів.

16. Психофізіологічні основи технологічної підготовки

Основні функції технологічної освіти. Процес навчання, розвитку та виховання учнів. Сутність понять: знання, вміння та навички. Процес засвоєння технічних знань. Етапи формування практичних умінь та навичок.

Розділ 2.

ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ

1. Методика навчання технології як галузь педагогічної науки, її предмет та завдання. Місце методики навчання в системі педагогічних наук. Історія становлення і розвитку методики трудового навчання в Україні. Предмет та завдання методики навчання технології. Зв'язок методики з іншими науками. Методи наукових досліджень. Внесок вітчизняних науковців у розвиток методики навчання технології.

2. Державний стандарт освітньої галузі "Технології": мета і змістові лінії. Мета та завдання навчання технології в загальноосвітньому навчальному закладі. Основні положення Державного стандарту освітньої галузі "Технології". Характеристика змістових ліній освітньої галузі.

3. Модернізація структури та змісту навчання технології в 5-9 класах загальноосвітньої школи. Структура технологічної освіти учнів у загальноосвітньому навчальному закладі. Сучасні підходи до обґрунтування змісту технологічної підготовки учнів. Загальна характеристика змісту технологічної освіти учнів у школі. Структура навчального предмета технології (трудового навчання) у 5-9 класах. Особливості побудови навчальної програми з технології (трудового навчання)..

4. Система форм навчальних занять з технології у 5-9 класах. Урочні та позаурочні форми навчання технології, їх характеристика. Особливості занять у 5-6 та 7-9 класах. Форми організації навчальної та практичної роботи, продуктивної праці школярів. Забезпечення безпеки життєдіяльності учнів в процесі навчально-трудової діяльності.

5. Урок технології. Дидактичні основи уроку технології. Типи стандартних (традиційних) й нетрадиційних уроків, вимоги до них. Структура різних типів уроку. Підготовка вчителя до занять. Планування роботи. Методичні поради до організації і проведення уроків та дотримання ПТБ.

6. Інноваційні педагогічні технології на уроках технології. Суть педагогічної технології. Поняття про інноваційні педагогічні технології. Впровадження сучасних педагогічних та інформаційних технологій, активних та інтерактивних методик на уроках технології.

7. Методика організації проектно-технологічної діяльності учнів. Проектна технологія - модель особистісно орієнтованої навчально-трудової діяльності. Зміст проектно-технологічної діяльності, її основні етапи та стадії. Загальні основи методики організації в 5-9 класах проектно-технологічної діяльності учнів.

8. Діагностика навчальних досягнень учнів з технології. Контроль як складова навчального процесу, її складові, функції та принципи. Методи і форми контролю навчальних досягнень учнів. Критерії та рівні оцінювання навчальних досягнень учнів на уроках технології. Особливості контролю і оцінювання знань та вмінь учнів у процесі проектно-технологічної діяльності.

Розділ 3. МЕТОДИКА ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ

1. Методика проведення вступних уроків. Особливості методики проведення вступних уроків. Узагальнення знань отриманих учнями у попередніх класах. Ознайомлення із завданням предмета на наступний навчальний рік, елементами культури і безпеки праці. Методика вивчення в 5 класі поняття про технологію, основні види технологічної діяльності. Методика формування в учнів інтересу до предмету.

2. Методика навчання учнів 7-9 класів проектуванню виробів. Методика ознайомлення учнів із поняттями: проект, проектування; основними етапами проектування виробів: організаційно-підготовчий, конструкторський, технологічний, заключний. Методика навчання учнів складанню плану роботи з виконання проекту.

3. Методика вивчення в основній школі методів проектування. Поняття про методи проектування. Наступність у вивченні методів проектування. Методика ознайомлення учнів з методами фантазування (5 клас), комбінування (6 клас), фокальних об'єктів (7 клас), комбінаторики (8 клас).

4. Методика вивчення в 5-9 класах конструкційних матеріалів. Структура розділу «Основи вивчення матеріалів та способів їх обробки». Наступність у вивченні конструкційних матеріалів. Методика ознайомлення учнів 5 класу з фанерою, ДВП. Методика вивчення в 6 класі тонколистового

металу та дроту, їх властивостей. Методика вивчення у 7 класі деревини як конструкційного матеріалу. Методика ознайомлення учнів 8 класу з матеріалами хімічного походження та металом. Методика ознайомлення учнів 9 класу з композиційними матеріалами.

5. Методика навчання учнів 5-9 класів основам технічної графіки. Наступність вивчення основ технічної графіки в основній школі. Методика навчання учнів 5-6 класу розмічання за шаблоном.

Методика ознайомлення учнів 7 класу з типами ліній, масштабом, ескізом, кресленням тощо. Методика навчання учнів 8 класу основам проєціювання на дві, три площини, правилам нанесення розмірів, виконання ескізу.

6. Методика ознайомлення учнів 5-9 класів з основами техніки. Наступність у вивченні основ техніки в 5-7 класах. Методика ознайомлення учнів 5 класу з технологічним процесом, ручними та механічними засобами праці. Введення поняття про деталь, способи їх отримання і з'єднання.

Методика ознайомлення учнів 6 класу з поняттями машина, їх видами.

Методика вивчення у 7 класі типових і спеціальних деталей та видів з'єднання: рухомі й нерухомі, рознімні й нерознімні.

7. Методика навчання учнів технології обробки конструкційних матеріалів. Наступність у вивченні технологічних процесів. Методика навчання учнів 5 класу роботи з лобзиком. Методика навчання учнів 6 класу технології обробки тонколистового металу та дроту (різання металу ножицями, дроту - кусачками). Методика навчання учнів 7 класу технології обробки деревини. Методика навчання учнів 8 класу технології ручної обробки металу (розмічання, різання ножицями, обпилювання тощо).

8. Методика вивчення в 5-6 класі варіативних модулів. Мотивація вибору варіативного модуля. Особистісно орієнтований підхід у реалізації варіативної складової навчальної програми. Особливості вивчення варіативних модулів в 5-6 класах. Зміст варіативних модулів. Методика вивчення варіативних модулів.

9. Методика вивчення варіативних модулів у 7-9 класах. Особливості вивчення варіативних модулів у 7-9 класах. Зміст варіативних модулів. Методика вивчення варіативних модулів.

Розділ 4.

МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ КУРСУ "ТЕХНОЛОГІЇ" В СТАРШІЙ ШКОЛІ

1. Технологічна підготовка учнів старшої школи. Особливості технологічної освіти учнів у старшій школі. Профільне навчання у 10-11

класах. Види профілів. Технологічний профіль та його напрями. Академічний профіль (рівень стандарту).

2. Зміст та структура курсу "Технології" в старшій школі. Особливості вивчення курсу "Технології" в 10-11 класах. Структура і зміст навчальної програми. Модульний підхід до структурування навчальної програми. Інваріантна та варіативна частини програми. Базовий модуль «Проектна технологія у перетворювальній діяльності людини» як основа інваріантної складової. Загальна характеристика варіативної частини програми.

3. Методика вивчення розділу «Проектна технологія як складова сучасного виробництва та життєдіяльності людини». Наступність вивчення розділу у 10 та 11 класах. Спрямованість матеріалу розділу на поглиблення, розширення, систематизацію знань старшокласників про основи проектної технології в умовах сучасного виробництва та життєдіяльності людини. Методика вивчення методів творчого мислення (сенектики, асоціативні методи, морфологічний аналіз інформації тощо), які в сукупності презентують технологію опрацювання інформації та пошуку нових ідей для розв'язання проблемних завдань.

4. Методика вивчення розділу "Інформаційні джерела та інформаційні технології в проектній діяльності". Наступність у вивченні розділу. Методика вивчення основних тем розділу: Основні інформаційні джерела. Технологія пошуку проблеми засобами Інтернету. Технологія створення банку ідей. Аналіз існуючих виробів та визначення завдань проекту. Аналіз та компонування інформації для проекту у різному форматі. Презентація майбутнього проекту

5. Методика вивчення розділу "Художнє конструювання об'єктів технологічної діяльності". Наступність і послідовність вивчення розділу у старшій школі. Методика вивчення основних тем: Загальні відомості про дизайн. Стадії дизайну об'єктів технологічної діяльності. Технологія створення дизайн- проекту. Експертиза майбутнього виробу. Складання проектно-технологічної документації. Ергономіка в структурі перетворювальної діяльності

6. Методика вивчення розділів "Екологічні і техногенні проблеми в перетворювальній діяльності людини та економічний аналіз проекту". Наступність і послідовність вивчення розділу. Методика ознайомлення учнів з екологічними і техногенними проблемами перетворювальної діяльності людини. Формування екологічної та економічної культури випускника школи. Методика вивчення тем: Глобальні проблеми людства. Природоохоронні технології. Економічне обґрунтування проекту. Маркетингові дослідження проекту.

7. Методика вивчення розділу "Проектування професійного успіху". Особливості вивчення розділу в контексті професійного самовизначення старшокласників. Методика вивчення тем: Проектування в соціальній сфері. Основи проектування власного професійного майбутнього. Методика навчання учнів розробленню власного портфолію та творчого проекту „Моя професійна кар'єра”.

8. Методика вивчення варіативної частини. Види варіативних модулів у 10-11 класах. Вибір варіативних модулів. Змістова характеристика окремих модулів. Методика вивчення окремих модулів.

Список рекомендованої літератури для підготовки до фахового вступного випробування

1. Алексюк А.М. Загальні методи навчання в школі. - К.: Рад школа, 1981.
2. Андріяшин В.І. Нормування праці учнів у шкільних майстернях. - К.: Рад. школа, 1972. - 40 с.
3. Жерноклеєв І. Система освіти Швеції у сфері трудового навчання школярів і підготовка вчителів технологій //Трудова підготовка в закладах освіти. - 2010. - №3. - С.20-24.
4. Закон України " Про загальну середню освіту" //Освіта України. - 2000. - 21 серпня.
5. Інтерактивні технології навчання: Метод. посібн. /О.І.Пометун та ін. - Умань, 2003. - 68с.
6. Коберник О. Сучасні проблеми впровадження проектної технології на уроках трудового навчання //Трудова підготовка в закладах освіти. - 2011. - №3. - С.3-6.
7. Коберник О., Сидоренко В. Концепція технологічної освіти учнів загальноосвітніх навчальних закладів України (Проект) //Трудова підготовка в закладах освіти. - 2010. - №6. - С.3-11.
8. Методика організації проектно-технологічної діяльності учнів на уроках обслуговуючої праці: Навчально-методичний посібник /За заг. ред. О.М. Коберника. - Науковий світ, 2005. - 92с.
9. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів. Технології 10-11 класи. - К.: Шкільний світ, 2010.
10. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів. Трудове навчання 5-9 класи. - К.: Шкільний світ, 2010.
11. Сидоренко В. Психофізіологічні основи трудового навчання - важливий компонент професійної підготовки вчителя //Трудова підготовка в закладах освіти. - 2010. - №3. - С.25-28.
12. Ткачук С. Мета, завдання і принципи технологічної освіти в загальноосвітній школі //Трудова підготовка в закладах освіти. - 2011. - №3. - С.9-12.
13. Цина А. Організація технологічної освіти в умовах профільної школи //Трудова підготовка в закладах освіти. - 2010. - №3. - С.17-20.
14. Шевчук С. Методологічний аспект вивчення, узагальнення та впровадження передового педагогічного досвіду //Трудова підготовка в закладах освіти. - 2010. - №7-8. - С.25-29.

Розроблено та затверджено на засіданні кафедри технологічної освіти протокол № 8 від 23 лютого 2016 р.

Голова екзаменаційної комісії

А. І. Терещук